

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL of the journal / URL časopisu: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Author(s) / Autor(i): Vojtech Jurčák – Ján Marek
Article / Článok: Možný pohľad Ruska na budúcu podobu vojny
Publisher / Vydavateľ: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica
DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.62-86>

Recommended form for quotation of the article / Odporúčaná forma citácie článku:

JURČÁK, V. – MAREK, J. 2022. Možný pohľad Ruska na budúcu podobu vojny. In *Politické Vedy*. Vol. 25, no. 3, pp. 62-86. ISSN 1335 – 2741. Available at: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.62-86>

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

MOŽNÝ POHĽAD RUSKA NA BUDÚCU PODOBU VOJNY

RUSSIA'S POSSIBLE VIEW ON THE FUTURE SHAPE OF THE WAR

Vojtech Jurčák – Ján Marek*

ABSTRACT

Leading security experts warn the Western community about the correct understanding of Russia's vision of future conflicts. Based on the study of the available literature, we analyzed individual approaches and pointed out the importance of understanding Russia's individual steps to fulfill their interests. The aim of the research was to compare the approach of the Western Community and Russia to new ways of conducting future conflicts with an emphasis on the hybrid way of conducting war. In our research, we primarily focused on the Western vision of hybrid warfare and the Russian vision of the future war, which is diametrically different. The basic findings are that Russia is shaping military and non-military instruments of state power to combat hybrid threats. The Russian military defines "hybrid warfare" as an effort at the strategic level to shape, manage and geostrategically orient a target state, in which all means adopted, including the use of conventional military forces in regional conflicts, are the subject of an information campaign. Russia considers the Venezuelan presidential crisis, the Libyan conflict, the Syrian civil war, and the crisis in Belarus and Ukraine as examples of hybrid war. In conclusion, we assess that the Russian army is actively focusing on preparing for future conflicts and increasing the capabilities it considers necessary for victory in the hybrid war. In addition, we have compiled a list of measures to reassess the strategy and approach of the Western Community and Slovakia to Russia.

Key words: Future Conflicts, Russia's Individual Steps, Hybrid War, Hybrid Warfare, Military Instrument

* prof. Ing. Vojtech Jurčák, CSc. pôsobí ako profesor a vedúci Katedry bezpečnosti a obrany, Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš, Slovenská republika, e-mail: vojtech.jurcak@aos.sk.

* Ing. Ján Marek, PhD., MBA pôsobí ako odborný asistent na Katedre bezpečnosti a obrany, Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, Demänová 393, 031 01 Liptovský Mikuláš, Slovenská republika, e-mail: jan.marek@aos.sk.

DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2022.25.3.62-86>

Úvod

Názory na definovanie pojmu hybridná vojna nie sú jednotné. Vo veľkej miere majú empirický základ, z čoho potom pramení i rôznorodosť definícií. K definícii pojmu sme využili sémantický prístup. Samotný pojem *hybridná vojna* je zložený z dvoch slov – vojna a hybridný. Dominantné vo vzťahu k tomuto slovnému spojeniu je podstatné meno, teda vojna, prídavné meno hybridná bližšie určuje, o aký typ vojny sa jedná.

Slovo vojna má v slovníku slovenského jazyka význam ako ozbrojený boj medzi územnými celkami (štátmi) alebo medzi spoločenskými skupinami vnútri štátu, napr. vojna svetová, občianska, partizánska, atómová, tridsaťročná, trójska a pod., alebo ako boj, bitka, zápas (Krátky slovník slovenského jazyka, online). Obdobne v anglickom jazyku, v slovníku Dictionary of Military Terms (Joint Publication 1-02 Department of Defense ..., 2016) je slovo war (vojna) vo význame ozbrojený konflikt medzi národmi.

V definovaní pojmu *vojna* je vo všeobecnosti uznávaná definícia **Carl von Clausewitza**, pruského generála, významného vojenského stratéga, teoretika a historika, profesora vojenskej akadémie, predstaviteľa Prusko – Nemeckej vojenskej školy v jeho diele O vojne (von Brühl, 1832, s. 36), ktorý definoval vojnu ako „*akt násillia s cieľom donútiť protivníka, aby sa podriadil našej vôli.*“ Násillie (zdôrazňujeme fyzické násillie) je dominantnou témou tohto pojmu, a predstavuje prostriedok pre dosiahnutie cieľa, t. j. porážku alebo odzbrojenie protivníka. Ako ďalej uvádza **Clausewitz** vo svojom diele, vojna medzi národmi vychádza vždy z určitého politického stavu a je vyvolaná vždy určitou politickou pohnútkou. Nie je to len akt politický, ale skutočný nástroj politiky, „*vojna ako pokračovanie politických stykov a ich vykonávanie inými prostriedkami*“ (von Brühl, 1832, s. 41). Preto aj v prípade hybridnej vojny musíme vychádzať z analýzy aktuálneho politického vzťahu, aké pohnútky majú aktéri, aby takéto druh vedenia vojny uskutočňovali voči suverénnym štátom.

Slovo *hybrid* je slovo gréckeho pôvodu a je vo význame križenec alebo miešanec, prípadne bastard. Od neho je odvodené prídavné meno hybridný, -á vo význame križený, miešaný. Slovník súčasného slovenského jazyka, pojem hybrid okrem iného definuje ako: „*výsledok spojenia dvoch alebo viacerých rôznorodých zložiek: h. elektronickej a akustickej hudby; h. utopického a dobrodružného románu; slovný h. slovo vytvorené zo základov z rôznych jazykov; pejor. politický hybrid ako výsledok spojenia názorovo odlišných politických koncepcií al. strán.*“ (Krátky slovník slovenského jazyka, online)

V anglickom jazyku ma slovo hybrid význam ako niečo, čo je vytvorené zmiešaním dvoch veľmi rozdielnych vecí.

Z významu vyššie uvedených slov a ich sémantického významu autori vyvodzujú záver, že hybridná vojna je akt násilia, uskutočňovaný s výrazne rozdielnymi prostriedkami alebo spôsobmi, s cieľom donútiť protivníka, aby sa podriadil našej vôli alebo, ako pokračovanie politiky výrazne rozdielnymi prostriedkami, pričom uskutočňovanie politiky sa vykonáva otvorene i skryto, rôznymi aktivitami štátnych i neštátnych aktérov, vojenskými i nevojenskými prostriedkami, konvenčnými i asymetrickými formami vedenia vojny a to aj bez jej vyhlásenia.

Podľa Národného bezpečnostného úradu možno hybridnú hrozbu charakterizovať ako súbor nátlakových a podvratných činností, konvenčných a nekonvenčných, vojenských a nevojenských metód, ktoré môžu štátne aj neštátne subjekty koordinovaným spôsobom využívať na dosiahnutie konkrétnych cieľov bez formálneho vyhlásenia vojny. Hybridná hrozba je charakteristická simultánnym použitím viacerých nástrojov koordinovaným spôsobom s cieľom využiť zraniteľnosti (slabé miesta) protivníka a následne oslabiť jeho rozhodovacie procesy pri zachovaní určitého stupňa hodnoverného popretia. Strategickým cieľom týchto hrozieb je oslabenie dôvery verejnosti v demokratické inštitúcie, prehĺbenie nezdravej polarizácie na národnej a medzinárodnej úrovni, spochybnenie základných hodnôt demokratických spoločností, zisk geopolitického vplyvu a moci prostredníctvom poškodzovania ostatných a ovplyvňovania demokratických rozhodovacích procesov. **Indikátorom hybridnej hrozby** je ukazovateľ používaný na meranie hybridných hrozieb v jednotlivých doménach hybridných hrozieb a trendov ich vývoja za určité obdobie. Indikátormi hybridnej hrozby sú napríklad informačné operácie, propaganda, externý alebo interný politický nátlak na najvyšších štátnych predstaviteľov a štátne inštitúcie, ekonomický alebo energetický nátlak ako rozšírenie politického nátlaku, kybernetické útoky s potenciálom spôsobiť škody veľkého rozsahu, aktivity cudzích spravodajských služieb, ovplyvňovanie etnických, náboženských a kultúrnych menšín a ich manipulácia na politické účely ako aj hrozba použitia vojenskej sily. (Národný bezpečnostný úrad, 2022)

Rusko formuje vojenské a nevojenské nástroje štátnej moci na boj proti hybridným hrozbám. Ruská armáda definuje hybridnú vojnu ako úsilie na strategickej úrovni o formovanie, riadenie a strategickú orientáciu cieľového stavu, v ktorom sú všetky prijímané prostriedky, vrátane použitia konvenčných vojenských síl v regionálnych konfliktoch, podriadené informačnej kampani.

Rusko považuje venezuelskú prezidentskú krízu, prebiehajúci líbyjský konflikt, sýrsku občiansku vojnu a súčasnú krízu v Bielorusku a na Ukrajine za príklad hybridnej vojny. Ruská armáda sa aktívne zameriava na prípravu na budúce konflikty a na zvyšovanie schopností, ktoré považuje za nevyhnutné pre víťazstvo v hybridnej vojne.

Ruské strategické myslenie identifikuje hybridné vojny ako hlavnú líniu budúceho vojenského rozvoja, nie ako dočasný jav. Ruská armáda zachováva teoretický priestor pre myšlienku na tradičnú konvenčnú vojnu a netvrdí, že všetky konflikty sú teraz vo svojej podstate hybridné. Namiesto toho tvrdí, že konvenčná vojna je dedičným typom konfliktu, ktorý je v 21. storočí čoraz nepravdepodobnejší v dôsledku technologických zmien a strategickej sily. Kremľ ďalej tvrdí, že Rusko by malo formovať svoje vojenské a národné bezpečnostné nástroje pre hybridné vojny nielen preto, že sú čoraz bežnejšie, ale aj preto, že sú teraz praktickejšie, hospodárnejšie a efektívnejšie ako tradičné konvenčné vedenie vojny.

Kremľ odmieta rozdiely medzi rôznymi druhmi konfliktov, syntetizuje tieto typy konfliktov v rámci jednotného pojmu - hybridná vojna. Rámec ruskej hybridnej vojny konkrétne zahŕňa použitie konvenčných vojenských operácií. Rusko odmieta západné delenie na proxy operácie a dezinformácie na strane jednej a konvenčný konflikt na strane druhej. Ruská koncepcia hybridnej vojny je nezlučiteľná s myšlienkou boja v „šedej zóne“, čo súvisí s pomerne jasnou hranicou, kde konflikt znamená „vojnu“, ale pod ktorým existuje ambivalentný stav „vojny“ alebo konkurencie. Podľa ruskej perspektívy je celá „šedá zóna“ potenciálne súčasťou hybridnej vojny, ktorá navyše zahŕňa použitie vojenských síl nad horným prahom „šedej zóny“, čo by západné spoločenstvo a Čína považovali za konvenčnú vojnu.

Západné spoločenstvo preto musí zásadne preorientovať svoje strategické myslenie o Rusku. Vychádza to z predpokladu, že Kremľ v súčasnosti bojuje v hybridnej vojne proti západnému spoločenstvu a využíva nadobudnuté skúsenosti z boja pri prípravách na budúcu vojnu. Západné spoločenstvo sa musí vyhnúť vnucovaniu vlastných koncepcných hraníc rozvíjajúcej sa ruskej teórii, ktorá to výslovne odmieta. Musí najmä uznať kľúčové rozdiely medzi hybridnou vojnou a konfliktom v „šedej zóne“ a začleniť konvenčné vojenské operácie do vnímania pojmu hybridnej vojny. Až potom môže západné spoločenstvo navrhnúť vhodný prístup na boj proti skutočnej hrozbe, ktorú Rusko predstavuje.

Taktiež bezpečnostné prostredie Slovenskej republiky sa za posledné obdobie významne zmenilo. Slovenská republika dnes jednoznačne čelí

hybridným hrozbám, čo úzko súvisí s vojnou na Ukrajine. Vyplýva to ako z nášho členstva v NATO a EÚ, tak aj z nášho susedského vzťahu k Ukrajine, prejavujúceho sa v prijíme občanov Ukrajiny, civilných občanov, ktorí pod ťarchou vojny opúšťajú svoje domovy a hľadajú útočisko v susedných krajinách. Politická reprezentácia Slovenskej republiky zdieľa západné chápanie prístupu k vedeniu vojny Ruskej federácie voči Ukrajine a sú plne za pomoc ako humanitárnu tak aj vojenskú. Z pohľadu vedenia hybridnej vojny Ruská federácia v súčasnosti uplatňuje vo väčšej miere konvenčné vedenie vojenských aktivít. Pre zaručenie obrany v zhoršenom bezpečnostnom prostredí musí Slovenská republika pokračovať v strategickej adaptácii obrany štátu, vrátane zefektívnenia systému obrany štátu a to za účelom zabezpečenia vlastnej obrany, ako aj dodržiavania záväzkov voči spojencom. Uvedené je vhodné chápať v širšom kontexte, pretože rôzni aktéri sa budú neustále snažiť o revíziu globálneho rozloženia moci, narúšať suverenitu iných aktérov, a tým meniť celkový charakter konfliktu. (Kompan, Hrnčiar, 2021)

Naliehavosť riešenia problematiky hybridných hrozieb ovplyvňujúcich bezpečnostné prostredie SR si vyžaduje okrem nastavenia možnosti adekvátnej reakcie na elimináciu ich prejavov aj účinnú prevenciu. Ambíciou novej Koncepcia pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám je zvýšiť povedomie spoločnosti o možnostiach výskytu prejavov hybridných hrozieb a vytvoriť základ pre organizačno- inštitucionálne nastavenie identifikácie aktivít a informačných tokov k rozhodovacím orgánom ako reakcie na analýzu incidentov, ktoré môžu viesť k hybridným hrozbám. (Koncepcia pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám, 2022)

Pohľad západného spoločenstva a Ruska na hybridnú vojnu sa zásadne líši. Pre správne pochopenie cieľov budúcich vojen je preto potrebné podrobne porovnať oba prístupy a navrhnúť aktualizáciu západných stratégií, aby mohlo západné spoločenstvo správne reagovať na aktuálnu bezpečnostnú situáciu. Z tohto dôvodu sme vo výskume použili metódu komparácie, ktorá má veľký význam pri objasňovaní procesov zmeny, vývoja a dynamiky skúmaného problému a zákonitostí jeho vývoja. Okrem toho boli použité kvalitatívne metódy analýzy a syntézy informácií, ktoré sa využívajú vo všetkých fázach vedeckého výskumu.

1. Hybridná vojna podľa západného spoločenstva

Hybridná vojna je koherentne definovaný termín pre typológiu vojny – súbor

prostriedkov na vedenie štátnej politiky — pre ruské vojenské myslenie má explicitný a konkrétny význam. Zamieňanie termínu v západnom jazyku viedol k jeho úplnému odmietnutiu alebo k návrhu vlastnej definície. (Klijin, Yüksel, 2019) Diskusia v západnom spoločenstve poukazuje na to, že výraz hybridná vojna sa vo všeobecnosti používa predovšetkým v spojitosti s prostriedkami vojny, zatiaľ čo pre Kremľ ju označuje ako kategóriu vojny. Ruské využitie tohto pojmu nie je neprimerané ani zmätené. Západné spoločenstvo neporozumie ruskej bezpečnostnej politike, nehovoriac o ruskej vojenskej politike bez jasného pochopenia ruskej koncepcie hybridnej vojny.

Západná diskusia o povahe ruskej vojenskej hrozby často rozdeľuje problematiku hybridnej vojny na dve časti. Jedna časť je hrozba konvenčnej vojny proti NATO. Druhá pozostáva z informácií zameraných na podvrtné ruské akcie či nasadenie „zelených mužíkov“, ako maximálnu hranicu kinetických operácií. Takto rozdelená koncepcia nevystihuje ruský pohľad na hybridnú vojnu, pretože zahŕňa len konvenčnú manévrovú vojnu a aktivity, ktoré americkí teoretici priradujú k termínu šedá zóna. (Dalton, Hicks, Sheppard, Matlaga, and Federici, 2019) Niekoľko štúdií uvádza, že Kremľ používa „hybridné prostriedky“ v každej konvenčnej vojne, ale je to však opačne, Kremľ vykonáva konvenčné vojenské operácie v tom priestore, ktorý považuje západné spoločenstvo za „konkurenčný.“ (Joint Doctrine Note 1-19: Competition Continuum, 2019) Táto nepresne pochopená koncepcia ruskej hrozby vedie tvorcov západnej politiky k tomu, aby sa zamerali na zložky ruskej vojenskej hrozby samostatne, napriek tomu, že sú v skutočnosti súčasťou súdržného celku. (Mueller III, 2019) Stratégia konfrontácie s Ruskom na základe odpovedí na neúplné časti súboru problémov je odsúdená na neúspech.

Obmedzenie pojmu hybridná vojna na aktivity pod prahom konvenčného konfliktu vedie západnú analýzu Kremľa k prílišnému sústredeniu sa na konvenčnú hrozbu ruskej armády voči armádam NATO. Falošná dichotómia rozdelenia hybridných prostriedkov a konvenčných prostriedkov vedú Západ k záverom, že konvenčné sily budú použité – a musia byť prispôbené na použitie konvenčnej sily konvenčnými spôsobmi. Západná analýza preto nevenuje dostatočnú pozornosť schopnostiam a zámerom konvenčných jednotiek ruských ozbrojených síl vykonávať hybridné operácie priamo a nielen prostredníctvom podvrtných aktérov alebo inými prvkami ruského štátu. Vykonané štúdie sa pokúsili preskúmať vzťah medzi hybridnými snahami a konvenčnými jednotkami, ako môžu konvenčné jednotky NATO čeliť ruskému hybridnému úsiliu, vedenému ruskými zástupnými silami, ako napr. na Ukrajine. Cieľom hybridnej vojny je často

uspieť bez zapojenia konvenčných jednotiek. Takéto štúdie neriešia, ako by NATO malo v takom prípade reagovať a nedokážu primerane zvážiť, ako identifikovať a reagovať na použité ruské konvenčné sily, ktoré vedú hybridnú vojnu. Štúdie informovali, ako NATO chápe interakciu medzi kinetickými konfliktami a informačným priestorom a obmedzili problém spôsobmi, ktoré sa míňajú účinkom. (Russian New Generation Warfare Handbook, 2016) Národná obranná stratégia USA na rok 2018 tvrdí, že Rusko narúša vojenskú rovnováhu „konkurenčnou vojenskou výhodou“ USA a odporúča vylepšiť schopnosti konvenčnej armády (National Defense Strategy of the United States of America, 2018). Toto odporúčanie nie je zlé, ale je nedostatočné. Neeliminuje to ruské snahy obchádzať a priamo spochybňovať spôsobilosti NATO.

Jedným z výsledkov štúdií je zistenie, že sa preceňujú ruské konvenčné hrozby a podceňujú hrozby hybridnej vojny, vrátane nadmerného zamerania sa na jadrovú energiu alebo na strategické odstrašovania. (Rose, 2018) Držanie konvenčných síl NATO vo východnej Európe je nevyhnutné a dôležité na odstrašenie akejkoľvek potenciálnej ruskej konvenčnej hrozby. Rusko by určite mohlo použiť konvenčné sily proti svojim západným susedom v prípade, ak by USA a ich spojenci neudržiavali primerane vybavené a vycvičené sily na pomoc týmto spojencom brániť sa. Tieto konvenčné sily môžu okrem toho slúžiť ako základ na priame napádanie ruských hybridných operácií. (Connable, Young, Pezard, Radin, Cohen, Migacheva a Sladden, 2020) Predpoklad, že udržiavanie konvenčných síl NATO na východnej hranici aliancie zabráni ruských hybridným operáciám, sa zdá byť nereálny. Ruská teória a doktrína stále viac predpokladá, že Rusko nemôže alebo by sa nemalo zapájať do konfliktu proti konvenčnej sile NATO, ale že môže dosiahnuť svoje ciele – aj proti štátom NATO – prostredníctvom hybridného úsilia, ktoré však zahŕňa prvky konvenčnej vojny.

Národná obranná stratégia (NDS) USA dáva prednosť odvráteniu veľkého konvenčného konfliktu medzi veľmocami. Rusko sa tiež snaží vyhnúť veľkej konvenčnej vojne medzi veľmocami, a preto využíva hybridný spôsob vedenia vojny, ktorý by dosiahol jeho ciele. NDS tak vytvára skryté riziko, že Rusko môže dosiahnuť svoje politické ciele prostredníctvom hybridnej vojny, na veľkú škodu USA a ich spojencov, aj keď USA formálne dosiahnu cieľ odstrašenia vojny medzi veľmocami. Rusko nemá v úmysle viesť konvenčnú vojnu veľmocí. Ak sa USA zameriavajú na odstrašenie, aby zabránili Moskve dosiahnuť svoje ciele pod hranicou konvenčnej vojny, potom môžu USA utpieť strategickú porážku, aj keď ich obranná stratégia technicky uspeje.

Štúdie ruskej vojenskej hrozby pre Európu sú potrebné, ale nedostatočné

z dôvodu, že nevystihujú globálny rozsah Kremľa používať konvenčné aktíva ako súčasť vedenia hybridnej vojny. (Richard Sokolsky, 2017) Niekoľko cenných prípadových štúdií ruskej hybridnej vojny sa zameriava výlučne na konflikty z bývalého Sovietskeho zväzu, pričom sa zanedbávajú globálne ciele Kremľa a koncepcia hybridnej vojny. (Connable, Young, Pezard, Radin, Cohen, Migacheva, a Sladden, 2020) Rusko predstavuje veľkú konvenčnú vojenskú hrozbu pre Západ. Rusko predstavovalo obrovskú výzvu pre USA a ich medzinárodné úsilie v boji proti Islamskému štátu v Sýrii z dôvodu začleneného obmedzenej konvenčnej vojenskej sily do svojich hybridných vojen. Koncepcia ruskej hybridnej vojny tak umožňuje Moskve klásť vojenské výzvy pred USA a ich spojencov v oblastiach nad rámec konvenčných vojenských síl. Západní tvorcovia rozhodnutí a vojenský personál musia študovať **Putinovo** Rusko s úplným pochopením ruských zámerov a nielen ruských schopností. Spravodajská analýza ruských vojenských spôsobilostí bez analýzy ruských zámerov je cenná, ale často zavádzajúca. (Defense Intelligence Agency, 2017) Západné analýzy ruského vojenského učenia a rozvoja dokážu často správne identifikovať ruské schopnosti a slabé stránky, ale nie predvídať, ako Rusko využije svoje čoraz modernizovanejšie sily spôsobmi, ktoré sú v súlade so zámerom a názorom Kremľa na hybridnú vojnu. (Blank, 2019) Diskusia o ruských skúsenostiach získaných v Sýrii a na Ukrajine sa často prísne zameriava len na to, ako Rusko uplatní tieto skúsenosti v boji proti konvenčným silám NATO, ako na pochopenie, že tieto skúsenosti sú súčasťou ruskej teórie hybridnej vojny. (Majumdar, 2018)

Západní tvorcovia rozhodnutí musia zmeniť svoju koncepciu chápania ruskej hybridnej vojny z termínu, ktorý identifikuje súbor prostriedkov – k definícii typu vojny. Množstvo analytikov v západnej komunite presne vyhodnotilo meniace sa prostriedky Kremľa na dosiahnutie jeho cieľov, z ktorých väčšina spadá pod úroveň konvenčnej vojny. (Connable, Young, Pezard, Radin, Cohen, Migacheva, a Sladden, 2020) Niekoľko významných štúdií zdôraznilo kľúčové línie úsilia Kremľa v rámci hybridných vojen a navrhlo odporúčania na boj proti nim. Existujúca literatúra o ruskej hybridnej vojne nie je v súlade s ruským chápaním termínu a skôr ako „typ vojny“ využíva „súbor prostriedkov“. Tým nie je myslené, že Spojené štáty a ich spojenci by nemali pokračovať vo vývoji svojich vlastných rámcov. USA však nemôžu odstrániť dôležité ruské výrazy kvôli chybným západným definíciám. USA a ich spojenci musia pochopiť koncepciu hybridných vojen Kremľa a úspešne čeliť prostriedkom zapojeným do týchto vojen, inak Západ riskuje víťazstvo v jednej bitke, no prehru vo vojne, o ktorej nevie.

Posun západného myslenia, ktorý je nevyhnutný na konfrontáciu s ruskou

hybridnou vojnou v súčasných a budúcich konfliktoch, je veľmi dôležitý. Západné štúdie analyzovali kľúčové atribúty ruskej vojenskej hrozby, ale zatiaľ sa im ich nepodarilo syntetizovať s názormi ruskej armády. Západ nemôže úspešne čeliť ruskej hrozbe bez holistického pochopenia ruskej armády.

2. Ruská teória hybridnej vojny

Táto časť analyzuje ruskú vojenskú diskusiu o hybridnej vojne a ruské hodnotenie budúcnosti vojny v rokoch 2015 až 2021. Verejná diskusia je veľmi dobrým indikátorom celkového ruského vojenského myslenia, vrátane toho, čo je skryté pred zrakom verejnosti. V Rusku bola 2. júla 2021 zverejnená nová Národná bezpečnostná stratégia Ruskej federácie (RF). Ide o východiskový dokument bezpečnostnej politiky Ruska, ktorý vymedzuje národné záujmy a strategické priority Ruskej federácie, ako aj ciele a úlohy bezpečnostnej politiky krajiny. Dokument uvádza, že stratégia je založená na nerozlučných vzťahoch a vzájomnej závislosti národnej bezpečnosti Ruskej federácie a sociálno-ekonomického rozvoja krajiny. Dokument okrem iného hovorí o legitimitate prijatia symetrických a nesymetrických opatrení s cieľom eliminovať nepriateľské akcie, ktoré by ohrozovali suverenitu a územnú celistvosť Ruska. Podľa stratégie USA a ich spojenci aktívne útočia na tradičné ruské duchovné, morálne, kultúrne a historické hodnoty. Rovnaké kroky podnikajú aj zahraničné neziskové mimovládne, náboženské, extrémistické a teroristické organizácie. Dokument uvádza deväť strategických národných priorít. Sú to ochrana ľudí, obrana, štátna a verejná bezpečnosť, informačná bezpečnosť, ekonomická bezpečnosť, vedecký a technologický rozvoj, bezpečnosť životného prostredia, ochrana tradičných hodnôt, strategická stabilita. Stratégia taktiež stanovuje ciele v oblasti hospodárskej stability krajiny, ktoré by mali eliminovať dopady prijímaných sankcií voči RF. Dokument nahrádza predchádzajúcu bezpečnostnú stratégiu z roku 2015. (Stratégia národnej bezpečnosti RF, 2021)

Prezident RF **V. Putin** 5. decembra 2016 podpísal **Doktrínu informačnej bezpečnosti**. Dokument reflektuje širokú škálu hrozieb, od hackerských útokov až po hrozby zo strany cudzích krajín. Dokument sa taktiež venuje problematike informačnej vojny a upozorňuje na vplyv zahraničných informácií na spoločenskú situáciu v krajine. Rusko má v tomto smere v úmysle zamerať sa na elimináciu negatívnych dopadov týchto informácií na spoločnosť. Materiál upozorňuje aj na to, že stav informačnej bezpečnosti RF sa vyznačuje zaostávaním a Rusko taktiež zaostáva vo vývoji informačných technológií a ich využitia na vytváranie

produktov a služieb. V tomto smere stále pretrváva vysoká miera závislosti na zahraničných informačných technológiách. Podľa dokumentu táto situácia vedie k závislosti sociálno-ekonomického rozvoja Ruskej federácie na zahraničných aktéroch, ktorí sledujú svoje geopolitické záujmy. (Doktrína informačnej bezpečnosti RF, 2016)

Je pravdepodobné, že ruské ministerstvo obrany (MO) vedie interné aj verejné diskusie o hybridnej vojne a budúcnosti vojny ako takej. Veľa ruských diskusií o hybridnej vojne sa vedie vo verejných vojenských časopisoch. Ruská armáda takmer určite dodatočne diskutuje o podrobnostiach hybridnej vojny na tajných fórach a vykonáva hodnotenia získaných poznatkov o prebiehajúcich hybridných vojnách, ako napríklad kampaň na Ukrajine. Neutajované publikácie v ruštine sa však dostanú k väčšiemu vojenskému publiku než utajované dokumenty a majú vplyv na myslenie väčšieho počtu ruských dôstojníkov. Teórie a priority rozvoja MO sa publikujú v uznávaných časopisoch, kde je vyššími dôstojníkmi načrtnutá hlavná priorita ruských ozbrojených síl vrátane vedenia hybridnej vojny.

Otvorená diskusia o hybridnej vojne a budúcnosti vojny prospieva kvalite ruského vzdelávacieho procesu. Autorstvo je jednoduchšie v neutajovaných publikáciách ako utajovaných, ktoré sú pravdepodobne obmedzené na vybrané skupiny dôstojníkov a plánovačov. Vstupy do otvorenej diskusie zahŕňajú príspevky dôstojníkov so skúsenosťami s vedením vojny v Sýrii, ktorú Kremľ považuje za hybridnú vojnu. Vojenský akademici vo vojenských časopisoch rozoberajú budúcnosť konfliktu, ďalej diskutujú o tom, ako budú synchronizovať svoje informačné kampane, vojenský veteráni a vojenský pedagógovia okrem iného poskytujú historický kontext vedenia operácií. Verejná diskusia je iteratívny proces, ktorý umožňuje autorom odovzdávať skúsenosti a učiť sa jeden od druhého.

Neutajená ruská vojenská diskusia sa vyskytuje v dvoch typoch zdrojov: vojenská doktrína a spravodajské servery, ktoré sú prevádzkované Kremľom. Rusko používa hlavne vojenské časopisy ako fórum na diskusiu o minulých operáciách a plánovaní budúcich doktrín. Týmto sa zaoberajú dva popredné ruské časopisy: Vojenské myslenie a Armádna zbierka.

Vojenské myslenie je oficiálnym časopisom Generálneho štábu Ruska a je kľúčovým ruským fórom pre diskusiu o doktrínach a projektovaní budúcej vojny. (<https://www.eastview.com/resources/journals/military-thought/>) Vo Vojenskom myslení primárne publikujú články profesori alebo študenti vojenských akademií, ktorí sú často kapitánmi, majormi alebo inými vyššími dôstojníkmi –

zamestnancami vo výskumných a plánovacích organizáciách. Ich články sú prevažne zamerané na stratégiu budúcej vojny. Autori spoločne diskutujú o prioritách rozvoja, teoretických problémoch a prípravách na budúce operácie. Autori Vojenského myslenia zostavujú svoje projekcie podľa nedávnych konfliktov, ale len zriedka výslovne diskutujú o operáciách v Sýrii alebo na Ukrajine. Články vo Vojenskom myslení často pojednávajú o konkrétnych zmenách ruských doktrín, ponúkajú prepracované pasáže na konkrétne témy a strategické a politické návrhy pre Kremľ.

Ruské ministerstvo obrany navyše vydáva časopis Armádna zbierka, podobne analytický, ale menej teoretický časopis (About the Journal, online). Aktívne slúžiaci dôstojníci uverejňujú väčšinu článkov v Armádnej zbierke. Tieto články majú tendenciu zdôrazňovať taktickú a operačnú úroveň riadenia, okrajovo sa venujú strategickej úrovni. V článkoch sa často objavujú témy ako sú tradičné kinetické akcie ovplyvnené rastúcim významom informačných operácií a hybridnej vojny. Články v Armádnej zbierke bežne obsahujú odkazy na konkrétne akcie v Sýrii resp. prebiehajúce vojenské cvičenia a každé vydanie obsahuje niekoľko noviniek o aktuálnych otázkach.

Kremľom riadené médiá, predovšetkým vojenské noviny, sú tiež fórami pre ruskú vojenskú diskusiu. Zdroje v týchto novinách možno rozdeliť zhruba do troch skupín: prepisy prejavov a prednášok kľúčových dôstojníkov vrátane ministra obrany **Sergeja Šojgu** a Náčelníka generálneho štábu **Valerija Gerasimova**, správy o ruských akciách v Sýrii a domácich vojenských cvičeniach a rozhovory s ruským vojenským personálom o ich skúsenostiach v Sýrii a Ukrajine. Tieto zdroje zahŕňajú:

- Červená hviezda: Oficiálne noviny ministerstva obrany so širokou distribúciou v rámci Ruských ozbrojených síl. (About the Gazette, online)
- VPK: Vojenské noviny, kde často vychádzajú prepisy kľúčových prejavov ruských generálov vrátane výročných prejavov **Gerasimova**. (About the Gazette, online b)
- Ruské Noviny: Oficiálne noviny ruskej vlády. (Rossiyskaya Gazeta, *Eurotopics*, online)
- Ruská rada pre medzinárodné záležitosti: Kremľom riadený think-tank založený **Vladimírom Putinom**, ktorý publikuje strategickú analýzu sýrskeho konfliktu. (About the Council: General Information, online)

3. Ruský pohľad na budúcu vojnu

Ruská armáda hodnotí vojnu čoraz netradičnejšie, rýchlejšie a rozmanitejšie v použitých prostriedkoch a jej účastníkoch. Ruskí analytici a plánovači sa domnievajú, že Kremľ bojuje proti prebiehajúcej západnej hybridnej vojne proti Rusku. Kremľ sa tiež domnieva, že pravdepodobnosť konvenčnej vojny proti Rusku klesá, a to Rusko motivuje zaoberať sa inými typmi konfliktov, menovite hybridnými vojnami, aby sa čo najlepšie pripravilo na budúcu vojnu.

3.1 Hybridná vojna

Definície a charakteristiky hybridnej vojny

Ruské ozbrojené sily definujú hybridnú vojnu ako vojnu, v ktorej všetko úsilie, vrátane vojenských operácií, je podriadené informačnej kampani. (Chekinov, Bogdanov, 2017) Kremľ nevníma hybridnú vojnu ako vzor pre všetky budúce konflikty. Operačný prístup v rámci širšej konvenčnej vojny vníma Rusko ako súbor prostriedkov na dosiahnutie cieľov štátnej politiky.

Kremľ považuje hybridnú vojnu za štátnu aktivitu, vrátane použitia konvenčnej sily armády. Ruskí analytici si kladú za cieľ s využitím hybridnej vojny získať schopnosť určovať dlhodobú strategickú orientáciu štátu. Podľa ruského názoru, víťazné štáty alebo koalície v hybridných vojnách úspešne presadzujú svoj svetonázor, hodnoty, záujmy, vrátane rozdelenia zdrojov na splnenie cieľa štátu. Víťazné štáty alebo koalície potom získajú moc a z ruského pohľadu majú právo určovať budúcnosť krajiny. (Bartosh, 2018) Výskumník Akadémie vied Ruska **V. Kiselev** tvrdí, že cieľom hybridného umenia je rozdeľovať štáty a zmeniť ich vlády na prostriedok pre dosiahnutie svojho cieľa. (Kiselev, 2015) Ruská armáda používa politický cieľ ako prvotný predpoklad pôsobenia, zatiaľ čo širším cieľom je hybridná vojna. S jej pomocou získava kontrolu nad svetonázorom a orientáciou štátu, čo je informačný cieľ, ktorý si vyžaduje použiť centrum informačných kampaní. (Bartosh, 2018) Ruskí analytici veria, že hybridné vojny predstavujú zdĺhavé konflikty, keďže agresor používa kombináciu „*rozdrvivania a hladovania*“ s cieľom podkopať vôľu protivníka so zameraním sa na jeho zdrojov aj politickú základňu. (Kiselev, 2015)

Pomerne veľký súbor prác západných autorov pojednáva o hybridných prostriedkoch a používa pri tom rôzne pojmy ako napr. konflikt šedej zóny, hybridná vojna, nepriateľské opatrenia, a ďalšie. Ruská armáda využíva niekoľko vágnych výrazov na opis hybridných prostriedkov, voľne definované ako akékoľvek akcie nad rámec tradičných kinetických operácií. Príklady zahŕňajú

„hybridný konflikt“, „asymetrické operácie“, „informačná vojna“, „nevojenský boj“ a „netradičná vojna“. (Gerasimov, 2016) Ruská armáda identifikuje široký súbor prostriedkov, o ktorých sa v súčasnosti hovorí ako o charakteristických nástrojov hybridnej vojny. Ruské ozbrojené sily používajú rozsah cieľov konfliktu na vymedzenie hranice medzi hybridnou vojnou a medzinárodnou súťažou.

Ako Kremel vníma hybridnú vojnu

Kremel zastáva inštitucionálny svetonázor, že Západ vedie hybridnú vojnu proti Rusku od konca studenej vojny. Ďalej tvrdí, že jeho civilizračnou povinnosťou je bojovať proti snahám Západu ovládnuť svet. Kremel tiež verí, že sa musí prispôbiť súčasnej situácii, aby vyhral tento boj. Tento svetonázor hlboko formuje ruský vojenský vývoj a hodnotenie budúcej vojny.

Kremel konštatuje, že mnoho rôznych konfliktov je súčasťou tejto západnej hybridnej vojny proti Rusku. Ruskí vojenský myslitelia argumentujú, že USA sa pokúšajú udržať svoj status a s využitím NATO si upevňujú svoju dominanciu a obmedzujú Rusko. (Bartosh, 2018) Od roku 1991 ruskí analytici hodnotia globalizáciu ako zosúladenú snahu Západu ovládnuť svet. (Chekinov, Bogdanov, 2017) Ruskí analytici argumentujú, že hybridná vojna medzi USA a Ruskom sa podobá studenej vojne kvôli jej zámeru formovať základné morálne jadro ľudstva (Bartosh, 2018).

Tvrdia to vedúci predstavitelia ruských ozbrojených síl a tento názor nie je okrajový. **Gerasimov** v marci 2019 uviedol, že USA a jeho spojenci rozvíjajú útočné schopnosti vrátane „*globálneho úderu*“, vo viacerých doménach, na odstránenie nežiaducich vlád, podkopávajú koncepciu suverenity, menia zákonne zvolené vlády ako napr. v Bielorusku, v Iraku, v Líbyi, na Ukrajine a Venezuele. (Gerasimov, 2019) Ruskí vojenský myslitelia hodnotia všetky tieto západné akcie ako prvok hybridnej vojny proti Rusku, pričom **Kiselev** tvrdí, že „*teória hybridnej vojny sa vyvinula v útrobach Pentagonu*“ (Kiselev, 2015).

Ruskí vojenský myslitelia tvrdia, že USA sa prispôbujú rastúcim nákladom za konvenčné operácie vývojom hybridnej vojny. Z ruského pohľadu sú západné hybridné vojny zmena oproti predchádzajúcemu americkému modelu „inváziou obnoviť demokraciu“. (Kiselev, 2017) **Dvornikov**, v júli 2018 uviedol, že vojna v Perzskom zálive z roku 1991 bola posledná konvenčná západná vojna a Západ teraz dosahuje svoje politické ciele tým, že prinúti nepriateľa podriaďiť sa jeho vôli pomocou iných metód. (Dvornikov, 2018) Cieľom tejto západnej hybridnej vojny, vedenej pomocou mixu štátnych síl s medzinárodnoprávnym krytím a mimovládnych organizácií, je vytvorenie poslušnej vlády na danom území.

(Dvornikov, 2018) Ruskí analytici uvádzajú, že NATO si predtým „vybralo obeť“ a prinútilo ďalšie štáty, aby sa pripojili k rozsiahlej vojenskej operácii v Juhoslávii a Iraku preto, aby eliminovali nechcené vlády a dosiahli tak svoje ciele. (Kiselev, 2017) **Gerasimov** v marci 2016 konštatoval, že „*falšovanie udalostí a využitie činnosti masmédií možno prirovnať k výsledkom rozsiahleho použitia vojsk a síl.*“ (Gerasimov, 2016) Ako príklady západnej hybridnej vojny uvádza **Gerasimov** „*Podnecovanie nacionalizmu na Ukrajine,*“ (Euromajdan v roku 2014) a výsledky Arabskej jari. Západné vlády môžu teraz dosiahnuť zmenu režimu prostredníctvom hybridnej vojny primárne s využitím skôr informačnej vojny, než konvenčnej sily. (Gerasimov, 2016) Prominentný teoretik hybridnej vojny **Bartosh** ďalej tvrdí, že Západ dolaďuje tento model v prebiehajúcich operáciách v Latinskej Amerike, na Strednom Východe a na Balkáne, ďalší ruskí autori konkrétne citujú intervencie NATO v Líbyi, v bývalej Juhoslávii a sýrsku vojnu ako kľúčové príklady západnej hybridnej vojny. (Bartosh, 2018) Kremľ vníma západnú hybridnú vojnu proti **Asadovi** v Sýrii ako súčasť širšej, prebiehajúcej hybridnej vojny Západu proti Rusku, pričom tieto západné hybridné vojny majú dvojitý účel, tlačíť na Rusko a umožniť Západu ďalej rozvíjať a zdokonaľovať svoje prístupy k hybridnej vojne. (Bartosh, 2018)

Táto ruská koncepcia, podľa ktorej Západ už vedie hybridnú vojnu proti Rusku, tvorí základ hodnotenia budúcej vojny. Potreba prehodnotenia budúcej vojny vychádza zo „*snahy Západu o svetovládu*“ a v rámci nej už pôjde i o aktivity, ktoré by sa podľa tradičných definícií za vojnu nepovažovali. (Chekinov, Bogdanov, 2017) Ak sa Ruská armáda neprispôsobí rastúcemu významu hybridnej vojny, Kremľ prehrá civilizačný boj o prežitie.

Ruský príbeh o USA a zapojenie sa do globálnych konfliktov určite slúži propagandistickým záujmom Kremľa a často nesprávne charakterizuje zámer a schopnosti USA. Tento príbeh ale skutočne formuje ruské vojenské myslenie a plánovanie. Hlboko paranoidný a úprimne povedané, hyperbolický svetonázor ignoruje konflikty veľmoci, obchádza iných aktérov, vrátane Číny a predstavuje skutočne skreslený charakter udalostí v USA. Čitatelia môžu oprávnene pochybovať, či je tento svetonázor zámerný na ruské informačné operácie alebo na propagandu. Kremľ by mohol mať v úmysle použiť túto rétoriku na formovanie ruskej verejnej mienky proti USA, alebo zahmlievať ruské diskusie o tom, ako viesť svoje vlastné hybridné vojny pri popisovaní všetkých útočných akcií Západu.

Svetonázor, že Západ aplikuje hybridnú vojnu proti Rusku preniká do oficiálneho ruského vojenského plánovania a diskusií. Diskusia o západnej

hybridnej vojne proti Rusku sa neobmedzuje len na propagandistické výstupy ako RT a Sputnik. Argumenty a analýzy, ktoré formujú tento svetonázor sú publikované vo Vojenskom myslení, najuznávanejšom diskusnom fóre ruských ozbrojených síl. Najvyšší dôstojníci ruskej armády argumentujú týmto svetonázorom vo verejných prejavoch, v ktorých objasňujú priority ozbrojených síl. Vyššie spomenutí bádatelia sú uznávanými vojenskými akademickými pracovníkmi a vedúcimi významných vojenských výskumných inštitúcií, nie okrajoví analytici alebo nižší dôstojníci. Ruskí vojenský analytici navyše otvorene diskutujú ako viesť útočné hybridné vojny. Ruská armáda neskrýva svoj zámer útočne používať hybridné prostriedky. Ruská koncepcia pokračujúcej hybridnej vojny proti Západu formuje strategické priority a hodnotenia budúcnosti vojny. Kremel skutočne verí, že je v defenzívnom boji proti západnej hybridnej vojne a formuje svoje prípravy na budúcu vojnu na základe tohto hodnotenia.

4. Slovensko a vnímanie hybridnej vojny

Slovenská republika, ako aj ostatné členské krajiny Európskej únie, venuje problematike vedenia hybridnej vojny zvýšenú pozornosť. Katedra bezpečnosti a obrany Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v tejto súvislosti riešila v roku 2017 vedecký projekt Identifikácia príznakov vedenia hybridnej vojny. (Jurčák a kol., 2017) V jej obsahu sme sa venovali definovaniu pojmu, pohľadom niektorých štátov na fenomén hybridná vojna, analýze prípadových štúdií vedenia hybridných vojen, výsledkom čoho bolo vytvorenie prehľadu o tom, ktoré prostriedky boli využívané pri vedení hybridných vojen. (Ivančík, 2016)

Násilie v akejkolvek podobe má v definícii hybridnej vojny významné postavenie. Za výrazne rozdielne prostriedky pre vedenie vojny môžeme považovať napr. klasické vedenie vojny a asymetrické vedenie vojny; regulárne ozbrojené sily a neregulárne ozbrojené skupiny (neoznačené, neidentifikované, gerilové); politické, hospodárske a diplomatické misie; šírenie propagandy v rôznych druhoch médií, ktorá narušuje základné princípy demokracie, predovšetkým cez sociálne siete; kybernetické a teroristické útoky i aktivity organizovaných kriminálnych živlov a pod. Podstatné je to, že tieto aktivity sa uskutočňujú synergicky v čase a priestore a s jediným cieľom a to v prípade vojny poraziť protivníka, alebo vnútiť mu našu vôľu. Na základe vykonaného výskumu boli identifikované použité prostriedky využívané pre vedenie hybridnej vojny v jednotlivých konfliktoch. Použité prostriedky pre vedenie hybridnej vojny sú

uvedené v tabuľke 1.

Tabuľka 1: Použité prostriedky na vedenie hybridnej vojny vo vybraných krajinách

použité prostriedky	hybridná vojna						Celkom
	Ukrajina (2014)	Chorvátsko	Izraelsko - palestínska	Gruzínsko	Líbya	Islamský štát	
vojenské (symetrické)	0	1	0	1	1	1	4
politické	1	1	1	1	1	1	6
ekonomické	1	1	0	0	0	1	3
informačné	1	1	1	1	1	1	6
kybernetické	1	1	1	1	1	1	6
propagandistické	1	1	1	1	1	1	6
diplomatické	1	1	1	0	0	0	3
ovládnutie mysli obyvateľstva	1	1	1	0	1	1	5
ovládnutie OS	1	1	0	0	0	0	0
psychologické	1	1	1	1	1	1	6
asymetrické	1	1	1	0	1	1	5
destabilizačné skupiny	1	1	0	1	0	1	4
špeciálne jednotky	1	1	1	1	0	0	4
mediálne	1	1	1	1	1	1	6
finančné	1	0	1	0	1	1	4
kriminálne	0	1	1	0	1	1	4
teroristické	0	1	1	0	0	1	3
protestný potenciál obyvateľstva	1	0	1	0	1	1	4

Legenda: 0 – nepoužitý prostriedok v hybridnej vojne, 1 – použitý prostriedok v hybridnej vojne

Zdroj: vlastné spracovanie

Analýzou tabuľky 1 dospejeme k záveru, že najčastejšie prostriedky pre vedenie hybridnej vojny sú: politické, namierené predovšetkým proti základom demokratického štátu a členstvo v regionálnej, prípadne bezpečnostnej aliancii; informačné, čo predstavuje šírenie dezinformácií na sociálnych sieťach;

kybernetické, v ostatnom období sa stávajú čoraz dôležitejšou oblasťou z pohľadu bezpečnostnej a obrannej politiky, o čom svedčí i rozhodnutie summitu NATO vo Varšave v roku 2016, kde Aliancia definovala kybernetický priestor ako piatu dimenziu vedenia bojových aktivít; propagandistické, namierené proti ústredným orgánom štátnej správy, členstvu v NATO a EÚ, ústavným činiteľom a ústavným orgánom; psychologické, namierené proti aktívnemu ovplyvňovaniu zmyslového (kognitívneho) vnímania a správania cieľovej skupiny prostredníctvom vybraných psychologických postupov v prospech určených cieľov operácie napr. demoralizáciu spoločnosti; mediálne, využívajúce tlač, televíziu k šíreniu nepravd, ohováraniu a neoverených informácií. Za uvedenými prostriedkami sú ďalej využívané prostriedky na ovládnutie mysli obyvateľstva, v ktorých sa využíva narušenie dôveryhodnosti ústavných a riadiacich orgánov krajiny a spochybňovanie ich rozhodnutí. K tejto skupine patria i prostriedky asymetrické, ktoré majú za cieľ vyvolať strach obyvateľstva využívaním teroristických útokov, destabilizovať bezpečnostnú situáciu hromadiť prejavy extrémizmu, kriminálnych skupín a pod.

Ak chceme preventívne pôsobiť vo vzťahu k hybridným vojnám, je potrebné znížiť zraniteľnosť oblastí v ktorých sú uvedené prostriedky využívané k vedeniu hybridných vojen, čo znamená analyzovať slabé miesta a na druhej strane zvýšiť ich odolnosť a v prípade pôsobenia hybridnej vojny obnoviteľnosť narušených oblastí spoločenského a hospodárskeho chodu krajiny. Uvedené je potrebné realizovať od ústredných orgánov štátnej správy až po oblasť samosprávy.

Na základe vykonaných analýz v článku i zo samotných definícií vyplýva, že pre efektívne pôsobenie proti hybridnej vojne je potrebné budovať vojenské i nevojenské spôsobilosti, ako napr. vykonávať hodnotenie bezpečnostného prostredia (bezpečnostnej situácie) bez časového obmedzenia (SITCEN); identifikovať a analyzovať hrozby; distribuovať analýzy kompetentným orgánom, ktoré môžu prijímať rozhodnutia pre elimináciu zistených hrozieb; realizovať nariadenia a vyhodnotiť ich účinnosť.

Z pohľadu vojenských spôsobilosti, efektívne pôsobiť v hybridnom konflikte, je možné definovať predovšetkým vojenské spravodajstvo, sily pre špeciálne operácie, strategickú komunikáciu a kybernetickú obranu a to predovšetkým v podmienkach včasného varovania a prevencie, ale i v rámci dezinformačných kampaní, prípadne klamných vojenských operácií. Uvedené aktivity uskutočňovať v úzkej medzinárodnej spolupráci, ktoré v rámci EÚ zastrešuje EU Hybrid Fusion Cell.

Záver

Súčasná americká strategická reakcia na ruskú hrozbu je založená na jej nepochopení. Ruský prístup k vojne vystavuje Spojené štáty a ich spojencov vysokému riziku možných strategických porážok. Stratégia národnej obrany USA z roku 2018 dáva prednosť odrádzaniu veľmocí od veľkých konvenčných vojen. Rusko sa snaží vyhnúť takýmto vojnám, navrhuje iný spôsob vedenia vojny na dosiahnutie svojich revizionistických cieľov. USA do veľkej miery vnímajú tento ruský prístup (hybridnú vojnu) ako súbor aktivít mimo úroveň konvenčného konfliktu. Rusko však do koncepcie a realizácie hybridnej vojny zahŕňa aj konvenčný konflikt. Ak sa USA budú naďalej sústreďovať na odstrašovanie od druhu vojny, ktorú Rusko nemieni viesť, potom USA pravdepodobne utrpia vážnu strategickú porážku.

Kremľ dokonca teraz vedie hybridnú vojnu proti Spojeným štátom. Hodnotí, že hybridné vojny už dominujú konfliktom v 21. storočí a je presvedčený, že sa musí prispôbiť, aby vyhral tento boj a zásadne formoval ruský vojenský rozvoj a hodnotenia budúcnosti vojny. Ruské hybridné vojny zahŕňajú použitie významných konvenčných síl v konfliktoch. Ruská armáda definuje *hybridnú vojnu* ako strategickú úroveň úsilia pre formovanie riadenia strategickej orientácie cieľového stavu, v ktorom sú všetky činnosti vrátane použitia konvenčných vojenských síl v regionálnych konfliktoch podriadené informačnej kampani. Rusi presne a koherentne definujú hybridnú vojnu ako typ vojny, nie ako súbor prostriedkov vykonávať štátnu politiku. Americká diskusia o hybridnej vojne sa príliš zameriava na prostriedky mimo konvenčných síl a konfliktov, ktoré Rusi najviac používajú. Ruskí vojaci bez insígnií („zelení mužíci“), ktorí pomohli anektovať Krym v roku 2014, a proxy servery, ktoré Rusko používa na východnej Ukrajine, sú najčastejšie stredobodom západných hodnotení o tom, ako reagovať na ruskú hybridnú vojnu. Ruská koncepcia hybridnej vojny je oveľa sofistikovanejšia. Pokrýva celý „priestor hospodárskej súťaže“ vrátane podvrtných, ekonomických, informačných a diplomatických prostriedkov, ako aj použitie vojenskej sily siahajúcej nad prah konceptu „šedej zóny“.

Kremľ hodnotí konflikty v Bielorusku, na Ukrajine, v Sýrii, v Líbii a Venezuele ako hybridné vojny. Ruské ozbrojené sily otvorene diskutujú o niekoľkých prebiehajúcich konfliktoch ako o hybridných vojnách. Kremľ svoju teóriu aktívne zdokonaľuje a využíva hybridnú vojnu v Európe a na celom svete. Používa zmes prostriedkov a nástrojov, vrátane konvenčnej vojenskej sily. Jeho najdôležitejšími prostriedkami sú lietadlá ruského letectva v Sýrii ovplyvňujúce

tento konflikt vrátane nasadenia ruskej Vojenskej polície a špeciálnych síl (SPETSNAZ). Ruské hybridné vojnové úsilie v Bielorusku zahŕňa vyslanie troch práporových taktických skupín z divízie ruských vzdušných síl, aby tam cvičili spolu s bombardérmi Tu-160 schopnými niesť jadrové zbrane. Ruská angažovanosť v Líbii naopak využíva predovšetkým svoje súkromné vojenské spoločnosti (PMC), ktoré sú tiež pôsobiace v Sýrii. Kremľ upravuje druhy síl, ktoré využíva k hybridným konfliktom podľa požiadaviek konfliktu a často využíva svoje konvenčné vojenské sily na hybridné účely.

Rusko považuje hybridnú vojnu za hlavnú líniu budúcnosti vojenského rozvoja, a nie len ako dočasný fenomén. Ruská armáda trvá na tom, že všetky konflikty sú teraz vo svojej podstate hybridné. Taktiež tvrdí, že konvenčná vojna je dedičným typom konfliktu v 21. storočí a je čoraz nepravdepodobnejšia v dôsledku technologických zmien a strategickej rovnováhy síl. Kremľ ďalej tvrdí, že Rusko by malo formovať svoje vojenské a národné bezpečnostné nástroje a optimalizovať ich pre hybridné vojny nielen preto, že sú čoraz bežnejšie, ale aj preto, že ich je teraz čoraz viac a sú praktickejšie a efektívnejšie ako tradičné konvenčné vedenie vojny. Ruská armáda preto prispôsobuje svoje schopnosti viesť hybridné vojny, nesnaží sa skrývať svoj zámer viesť útočné hybridné vojny. Ruskí vojenský teoretici obširne a otvorene popisujú stratégie a doktríny pre ofenzívne hybridné vojny a diskutujú o vývoji jednotlivých hybridných prostriedkov.

Úsilie Kremľa zahŕňa:

- Centralizovať všetky potenciálne ruské rozhodovacie orgány – civilné, vojenské, mediálne a ekonomické — koordinovať úsilie celej vlády.
- Prispôbiť tradičné vojenské teórie a doktríny tak, aby umožnili ruskej armáde riadiť hybridnú vojnu ako hlavné prostriedky boja.
- Vykonať celospoločenské informačné kampane zlepšiť „*vlastenecké povedomie*“, ktoré Kremľ považuje za nevyhnutné v hybridnej vojne.
- Zvýšiť prispôbivosť a silu ruskej informačné kampane znamená viesť úspešne hybridnú vojnu počas dlhého obdobia.
- Zlepšiť konvenčné expedičné kapacity ruských ozbrojených síl a ich schopnosti nasadenia v zahraničí na podporu hybridnej vojny.
- Zlepšiť schopnosť Kremľa zamestnávať PMC a iné proxy sily.

- Podriadiť kinetické operácie informačným operáciám, ktoré Kreml považuje za základnú zmenu charakteru vojny — v plánovacích procesoch a pri vlastnom vykonávaní. (Vladykin, 2017)

Západné spoločenstvo by malo prijať niekoľko opatrení na revíziu svojej stratégie a prístup voči Rusku:

- Analyzovať rozhodnutia Kremľa v rámci ruskej hybridnej vojny. Pochopiť a zmierniť ruskú líniu úsilia. Zahmlievanie účelu aktivít Kremľa je kľúčový cieľ hybridnej vojny vrátane spôsobenia zmätku v USA.
- Postaviť sa ruským hybridným vojnám v ich celistvosti ako syntetickým hrozbám, namiesto konfrontácie s jednotlivými ruskými líniami oddelene a čiastočne.
- Bojovať proti Kremľu vo svete aj v Európe. **Putin** nehrá trojrozmerný šach, ale namiesto toho hrá veľa malých hier súčasne. Západná komunita by mala zvýšiť svoju analýzu hybridnej vojny Kremľa v Európe, v Sýrii, v Líbyi, vo Venezuele so zachovaním potrebného zamerania na Ukrajinu, Bielorusko a pobaltské štáty.
- Pokračovať v koordinácii informačných a kinetických operácií.
- Posilniť západné inštitúcie – kľúčové ciele ruských hybridných vojen. Spojené štáty by Kremľu nemali dovoliť normalizovať svoje zhubné správanie a svetonázor.
- Západným spoločenstvom pracovať na zosúladení pohľadov na ruskú politiku.
- Aktívne viesť informačné kampane. Informačná kampaň je pre Kreml ťažisko v každej hybridnej vojne. Spojený štáty nemôžu vyhrať hybridnú vojnu s Ruskom, ak sa strácajú v informačnom priestore.
- Spojené štáty a ich spojenci musia neúnavne pracovať a odhaľovať spojenia medzi PMC silami a Kremľom ako priameho nástroja ruskej vojenskej politiky.
- Rozpoznať a plánovať vojenské požiadavky ako čeliť hybridným hrozbám. Spojené štáty by mali byť pripravené čeliť ruskej hybridnej vojne aj s konvenčnými silami.
- Cieľom Ruska je tiež vyhnúť sa veľkým vojnám. USA musia pokračovať v odrádzaní od jadrových a plnohodnotných konvenčných vojen s Ruskom. Západné spoločenstvo musí prehodnotiť svoju stratégiu, uznať že aj Rusko sa snaží vyhnúť konfliktom a pritom dosiahnuť stanovené ciele.

- Zmeniť svoju vojenskú pozíciu tak, aby čelila globálnej povahe hrozby Kremľa.
- Umožniť nasadeným americkým silám bojovať proti ruskej hybridnej vojne s nekinetickými prostriedkami. Konvenčné sily môže pôsobiť ako platforma pre ďalšie kybernetické, civilno-vojenské, spravodajské a technické prostriedky špeciálnych operácií, ktoré sú v hybridných vojnách nevyhnutné. (U.S Congress, House, Armed Services, The Evolution of Hybrid Warfare and Key Challenges, 2017)

Slovensko by malo prijať niekoľko opatrení na revíziu svojej stratégie a prístup voči Rusku:

- Posilňovať schopnosť štátu plniť jeho základné funkcie.
- Zvyšovať lojalitu občanov k štátu.
- Vykonávať spravodajskú činnosť s cieľom odhaliť prípravu protivníka k vedeniu hybridnej vojny.
- Pripravovať plány protiopatrení ako defenzívneho, tak ofenzívneho charakteru vo všetkých oblastiach relevantných pre hybridný spôsob vedenia boja.
- Brániť začleňovania sa agentov potenciálneho hybridného útočníka do politických štruktúr vedenia štátu.
- Informovať verejnosť o sieťach, ktoré si potenciálny hybridný útočník buduje v cieľovej krajine útoku.
- Posilňovať sociálnu súdržnosť spoločnosti, aktívnou politikou štátu nedovoliť vytváranie rôznych etnických, náboženských, sociálnych skupín, ktoré by mohol potenciálny útočník zneužiť pre plnenie jeho cieľov.
- Rozvíjať a budovať politické vzťahy s ďalšími partnermi, ktoré môžu predstavovať budúce ciele hybridnej agresie, zintenzívniť spoluprácu a výmenu skúsenosti a to ako v rámci multilaterálnych, tak i bilaterálnych zmlúv (napríklad v rámci NATO a EÚ).
- V oblasti zahraničnej politiky sa usilovať o spoluprácu s medzinárodnými organizáciami krízového manažmentu pri identifikácii hrozieb spojených s hybridnou vojnou a vytvoriť spoločný postup pre ich elimináciu (tvorba spoločných centier výnimčnosti).
- Obmedzovať na minimálnu nevyhnutnú mieru diplomatické, hospodárske, vojenské a kultúrne vzťahy s krajinami, ktoré boli vyhodnotenú ako potenciálny hybridný útočník.

- Primeranou formou rozvíjať v spoločnosti branné povedomie a vykonávať osvetovú činnosť medzi obyvateľstvom o hybridnej vojne a spôsoboch ako jej čeliť.
- Posilňovať flexibilitu a schopnosť samostatného konania na všetkých úrovniach orgánov štátnej správy, samosprávy a ozbrojených síl štátu.
- Rozvíjať celé spektrum spôsobilostí potrebných k hybridnému spôsobu vedenia boja, hlavne spravodajských spôsobilosti, ako i schopnosť vykonávať informačné operácie a operácie v kybernetickom priestore.
- Budovať vojenské spôsobilosti tak, aby boli využiteľné v rámci expedičných operácií, a pri obrane vlastného teritória.
- Posilňovať schopnosť polície zasiahnuť proti nepravidelným a neidentifikovaným nepriateľským ozbrojeným formáciám a extrémistickým snahám.
- Vedecky pristupovať k problematike hybridného spôsobu vedenia boja. (Jurčák a kol., 2017)

Výzvy, ktoré predstavuje ruská hybridná vojna a prípravy na budúce vojny nie sú neprekonateľné. Západné spoločenstvo musí plne pochopiť ruské hrozby a úspešne sa s Kremľom konfrontovať.

Literatúra:

About the Council: General Information. online. *Russian International Affairs Council*, online. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [https://russiancouncil\(\(.\)\)ru/en/about/](https://russiancouncil((.))ru/en/about/).

About the Journal. online Army Collection. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [http://army.milportal\(\(.\)\)ru/o-zhurnale/](http://army.milportal((.))ru/o-zhurnale/).

About the Gazette. online. Red Star. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [http://redstar\(\(.\)\)ru/o-gazete/](http://redstar((.))ru/o-gazete/).

About the Gazette. online b. Military-Industrial Courier. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [https://vpk-news\(\(.\)\)ru/about/](https://vpk-news((.))ru/about/).

BARTOSH, A. 2018. *Strategy and Counter Strategy in Hybrid Warfare, Military Thought*, October 2018, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://dlib.eastview.com/browse/>.

BLANK, S. J. 2019. *The Russian Military in Contemporary Perspective.* US Army War College, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete:

- <https://publications.armywarcollege.edu/pubs/3705.pdf>;
Cambridge Dictionary. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete:
<http://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/hybrid>.
- CONNABLE B. - YOUNG, S. - PEZARD, S. - RADIN, A. - COHEN, R. S. - MIGACHEVA, K. - SLADDEN, J. 2020. *Russia's Hostile Measures: Combating Russian Gray Zone Aggression Against NATO in the Contact, Blunt, and Surge Layers of Competition*. RAND Corporation, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: https://www.rand.org/pubs/research_reports/RR2539.
<https://doi.org/10.7249/RR2539>.
- CHEKINOV, S. - BOGDANOV, S. 2017. Evolution of the Essence and Content of the Concept of "War" in the 21st Century, In: *Military Thought*, January, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://dlib.eastview.com/browse/doc/50724910>.
- DALTON, M. - HICKS, K. H. - SHEPPARD, L.R. - MATLAGA, M. - FEDERICI, J. 2019. *Gray Zone Project*. Center for Strategic and International Studies, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.csis.org/grayzone>.
- DVORNIKOV, A. 2018. *Staffs for New Wars*, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: VPK, [https://vpk-news\(\(.\)\)ru/articles/43971](https://vpk-news((.))ru/articles/43971).
- Doktrina informačnej bezpečnosti RF*. 2016. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <http://mepoforum.sk/kniznica/europa-k/rusko-k/doktrina-informacnej-bezpecnosti-ruskej-federacie-2016/>.
- von BRÜHL, M. 1832. *O vojne*. vydala Clausewitzova manželka v rokoch 1832 - 1834 po jeho smrti. Nezodpovedá formálnej stránke bibliografie.
- GERASIMOV, V. 2016. *On the Experience of Syria*, VPK, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [https://vpk-news\(\(.\)\)ru/articles/29579](https://vpk-news((.))ru/articles/29579).
- GERASIMOV, V. 2019. *Vectors of Military Strategy Development*, In: Red Star, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [http://redstar\(\(.\)\)ru/vektory-razvitiya-voennoj-strategii/?attempt=1](http://redstar((.))ru/vektory-razvitiya-voennoj-strategii/?attempt=1).
- IVANČÍK, R. 2016. *Hybridná vojna - vojna 21. storočia*. Kultura Bezpieczeństwa Nauka - Praktyka - Refleksje. ISSN 2299-4033. S. 205 - 239.
- JAROŠOVÁ, A. - BUZÁSSYOVÁ, K. 2011. *Jazyk: slovenský*. ISBN: 978-80-224-1172-1.
- Joint Doctrine Note 1-19: Competition Continuum, Joint Chiefs of Staff, June 3, 2019*, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: https://www.jcs.mil/Portals/36/Documents/Doctrine/jdn_jg/jdn1_19.pdf.
- Joint Publication 1-02 Department of Defense Dictionary of Military and*

- Associated Terms*. 2016. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: https://irp.fas.org/doddir/dod/jp1_02.pdf.
- JURČÁK, V. a kol. 2017. *Identifikácia príznakov vedenia hybridnej vojny*. Výskumný projekt. AOS GMRŠ, 2017. S. 88.
- KISELEV, V. 2015. Hybrid War as a New Type of War of the Future. In: *Army Collection*, December 2015, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://dlib.eastview.com/browse/doc/45952340>.
- KISELEV, V. 2017. What Wars the Russian Armed Forces will be. In: *Military Thought*, March 2017, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://dlib.eastview.com/browse/doc/50729309>.
- KLIJIN, H. - YÜKSEL, E., 2019. Russia's Hybrid Doctrine: Is the West Barking Up the Wrong Tree?, In: *Clingendael Magazine*, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.clingendael.org/publication/russias-hybrid-doctrine-westbarking-wrong-tree>.
- KOMPAN, J. - HRNČIAR, M. 2021. The Security Sector Reform of the Fragile State as a Tool for Conflict Prevention. In: *Politické Vedy*. [online]. Vol. 24, No. 2, 2021. ISSN 1335 - 2741, pp. 87 - 107. Available at: DOI: <https://doi.org/10.24040/politickevedy.2021.24.2.87-107>.
- Koncepcia pre boj Slovenskej republiky proti hybridným hrozbám*. 2022. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.nbu.gov.sk/wp-content/uploads/PHHD/Koncepcia-boja-SR-proti-hybridnym-hrozbam.pdf>
- MAJUMDAR, D. 2018. How The Russian Military Turned War-Torn Syria Into A Testing Playground, In: *Task & Purpose*, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://taskandpurpose.com/russian-military-syria-weapons-testing>.
- Military Thought. A Russian Journal of Military Theory and Strategy, East View Information Services*, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.eastview.com/resources/journals/military-thought/>.
- MUELLER III, R.S., 2019. *Report On The Investigation Into Russian Interference In The 2016 Presidential Election*, US Department of Justice, <https://www.justice.gov/storage/report.pdf>
- Národný bezpečnostný úrad. 2022. *Kratky slovník hybridných hrozieb*. Dostupné na internete: <https://www.nbu.gov.sk/urad/o-urade/hybridne-hrozby-a-dezinformacie/kratky-slovník-hybridnych-hrozieb/index.html>
- National Defense Strategy of the United States of America*, 2018. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.hsdl.org/c/2018-national-defense-strategy/>

- ROSE, F. A. 2018, *As Russia and China Improve their Conventional Military Capabilities, Should the US Rethink its Assumptions on Extended Nuclear Deterrence?* Brookings Institute, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2018/10/23/as-russia-and-china-improve-their-conventional-military-capabilities-should-the-us-rethink-its-assumptions-on-extended-nuclear-deterrence/>.
- Rossiyskaya Gazeta, In: *Eurotopics*. online. Dostupné na internete: [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.eurotopics.net/en/192468/rossiyskaya-gazeta>.
- Russian New Generation Warfare Handbook*, Asymmetric Warfare Group, December 2016 [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://info.publicintelligence.net/AWG-RussianNewWarfareHandbook.pdf>.
- Russia's Military Power: Building a Military to Support Great Power Aspirations*, Defense Intelligence Agency, 2017, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.dia.mil/portals/27/documents/news/military%20power%20publications/russia%20military%20power%20report%202017.pdf>
- Krátky slovník slovenského jazyka*. online. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: https://www.juls.savba.sk/kssj_4.html.
- SOKOLSKY, R. 2017. *The New NATO-Russia Military Balance: Implications for European Security*. Carnegie Endowment for International Peace, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://carnegieendowment.org/2017/03/13/new-nato-russia-military-balance-implications-for-european-security-pub-68222>.
- Summary of the National Defense Strategy of the United States of America*, Department of Defense. 2018, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://dod.defense.gov/Portals/1/Documents/pubs/2018-National-Defense-Strategy-Summary.pdf>.
- Stratégia národnej bezpečnosti RF*. 2021. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <http://mepoforum.sk/staty-regiony/europa/vychodna-europa/rusko/strategia-narodnej-bezpecnosti-ruskej-federacie-2021/>.
- U.S Congress, House, Armed Services. 2017. *The Evolution of Hybrid Warfare and Key Challenges* 115 Cong., 1st sess., 2017, [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/CHRG-115hhrg25088/html/CHRG-115hhrg25088.htm>.
- VLADYKIN, O. 2018 *Military Science Looks to the Future*, In: *Red Star*. [online]. [cit. 2022-15-05]. Dostupné na internete: [http://redstar\(\(.\)\)ru/voennaya-nauka-smotrit-v-budushhee/?attempt=2](http://redstar((.))ru/voennaya-nauka-smotrit-v-budushhee/?attempt=2)